EUROPEJSKI BANK CENTRALNY

EUROSYSTEM

OPINIA EUROPEJSKIEGO BANKU CENTRALNEGO

z dnia 21 września 2012 r.

w sprawie skonsolidowanych przepisów dotyczących usług płatniczych

(CON/2012/72)

Wprowadzenie i podstawa prawna

W dniu 20 sierpnia 2012 r. Europejski Bank Centralny (EBC) otrzymał wniosek Ministra Finansów Rzeczypospolitej Polskiej o wydanie opinii w sprawie projektu ustawy o zmianie ustawy o usługach płatniczych oraz niektórych innych ustaw (zwanego dalej „projektem ustawy").

Właściwość EBC do wydania opinii wynika z art. 127 ust. 4 oraz art. 282 ust. 5 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej oraz trzeciego i piątego tiret art. 2 ust. 1 decyzji Rady 98/415/WE z dnia 29 czerwca 1998 r. w sprawie konsultacji Europejskiego Banku Centralnego udzielanych władzom krajowym w sprawie projektów przepisów prawnych, z uwagi na to, że projekt ustawy dotyczy Narodowego Banku Polskiego (NBP) oraz systemów płatności i rozliczeń[1]. Rada Prezesów wydała niniejszą opinię zgodnie ze zdaniem pierwszym art. 17 ust. 5 Regulaminu Europejskiego Banku Centralnego.

1. Założenia projektu ustawy

1.1 Projekt ustawy wprowadza zmiany do ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych[2] (zwanej dalej „ustawą u usługach płatniczych") w celu pełnej transpozycji do polskiego porządku prawnego dyrektywy 2009/110/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 16 września 2009 r. w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności przez instytucje pieniądza elektronicznego oraz nadzoru ostrożnościowego nad ich działalnością, zmieniającej dyrektywy 2005/60/WE i 2006/48/WE oraz uchylającej dyrektywę 2000/46/WE[3].

1.2 Poza transpozycją dyrektywy 2009/110/WE projekt ustawy wprowadza także inne zmiany. Główne obszary, w jakich proponowane zmiany wykraczają poza ścisłą transpozycję dyrektyw unijnych, obejmują m.in.:

a) uporządkowanie przepisów dotyczących usług płatniczych zawartych obecnie w różnych aktach prawnych i ich konsolidację w ustawie o usługach płatniczych, a w efekcie

1 Dz.U. L 189 z 3.7.1998, s. 42.

2 Dz. U. z 2011 r. Nr 199, poz. 1175.

3 Dz.U. L 267 z 10.10.2009, s. 7.

umieszczenie w jednym akcie prawnym kompleksowej regulacji rynku usług płatniczych, obejmującej działalność instytucji pieniądza elektronicznego oraz nadzór nad nimi. W tym celu projekt ustawy:

i) uchyla ustawę z dnia 12 września 2002 r. o elektronicznych instrumentach płatniczych[4] (zwaną dalej „ustawą o elektronicznych instrumentach płatniczych") i przenosi większość jej postanowień do ustawy o usługach płatniczych. W wyniku takiej konsolidacji do instytucji pieniądza elektronicznego będą miały zastosowanie przepisy ogólne dotyczące instytucji płatniczych, podczas gdy przepisy regulujące szczegółowe zagadnienia w zakresie pieniądza elektronicznego zostaną zawarte w proponowanym rozdziale VIIa ustawy o usługach płatniczych;

ii) przenosi do ustawy o usługach płatniczych przepisy ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe[5] regulujące wybrane aspekty rynku usług płatniczych[6];

iii) zmienia i ujednolica terminologię i definicje w zakresie usług płatniczych;

b) w celu zapewnienia NBP, jako instytucji sprawującej nadzór nad systemami płatności, dostępu do odpowiednich danych dotyczących rynku usług płatniczych zakres obowiązków sprawozdawczych[7] agentów rozliczeniowych, wydawców pieniądza elektronicznego i wydawców instrumentów płatniczych[8] zostaje poszerzony o niektóre usługi, do których nie stosuje się ustawy o usługach płatniczych[9]. Jednocześnie projekt ustawy nakłada na NBP obowiązek przekazywania tych danych Komisji Nadzoru Finansowego (KNF)[10];

c) w obecnym stanie prawnym przepisy regulujące licencyjne i nadzorcze kompetencje NBP w odniesieniu do systemów płatności[11] stosuje się *mutatis mutandis* do systemów autoryzacji i rozliczeń prowadzonych przez agentów rozliczeniowych niebędących

4 Dz. U. z 2002 r. Nr 169, poz. 1385.

5 Dz. U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665.

6 Przeniesione przepisy regulują m.in. rozliczenia przeprowadzane za pośrednictwem polecenia zapłaty w sytuacji gdy jeden z dostawców pochodzi spoza Unii Europejskiej.

7 Art. 15a–15c ustawy o usługach płatniczych dodany przez art. 1 ust. 5 pkt b) projektu ustawy.

8 Zob. proponowany art. 6a ustawy o usługach płatniczych.

9 Usługi oparte na instrumentach, które można wykorzystywać w celu nabycia towarów lub usług wyłącznie w placówkach wydawców tych instrumentów lub placówkach podmiotów trzecich związanych z wydawcą umową handlową, w ramach ograniczonej sieci dostawców usług lub w odniesieniu do ograniczonego zakresu towarów lub usług – wyłączone z zakresu stosowania ustawy na mocy art. 6 ust. 11.

10 Proponowane art. 15a ust. 3, art. 15b ust. 3 i art. 15c ust. 3 ustawy o usługach płatniczych.

11 Wykonywane na podstawie ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o ostateczności rozrachunku w systemach płatności i systemach rozrachunku papierów wartościowych oraz zasad nadzoru nad tymi systemami (Dz. U. z 2010 r. Nr 112, poz. 743); zob. art. 16 ust. 1.

bankami[12]; projekt ustawy wprowadza definicję usług acquiringu i zastępuje wspomniane licencyjne i nadzorcze kompetencje NBP kompetencjami opiniodawczymi[13].

2. Uwagi ogólne

Zgodnie z decyzją 98/415/WE niniejsza opinia dotyczy wyłącznie tych postanowień projektu ustawy odnoszących się do NBP i systemów płatności i rozliczeń, które wykraczają poza ściśle rozumiany zakres transpozycji dyrektyw Unii. Uznając wagę dyrektywy 2009/10/WE, EBC wskazuje, że jej transpozycja do prawa polskiego nie stanowi przedmiotu niniejszej opinii.

3. Uwagi szczegółowe

3.1 EBC z zadowoleniem przyjmuje konsolidację przepisów dotyczących rynku usług płatniczych w jednym akcie prawnym, ponieważ zwiększy ona jasność i spójność interpretacji i stosowania ram prawnych świadczenia usług płatniczych w Polsce.

3.2 EBC rozumie, że – w wyniku zniesienia nadzorczych i licencyjnych kompetencji NBP – instytucje płatnicze świadczące usługi acquiringu nie będą podlegać podwójnemu systemowi licencyjnemu, w ramach którego uzyskiwały: i) zezwolenie na świadczenie usług płatniczych – od KNF; oraz ii) zgodę na prowadzenie systemu autoryzacji i rozliczeń – od Prezesa NBP. Zmiana ta wprowadza jednolity system nadzoru i licencjonowania instytucji płatniczych, w tym instytucji płatniczych świadczących usługi acquiringu; powinna ona usunąć powstające obecnie wątpliwości co do stosowania podwójnego system licencjonowania. Równocześnie w precyzyjny sposób zdefiniowano rolę banku centralnego, umożliwiając jego udział – w formie opinii wydawanych przez Prezesa NBP – w procesie licencjonowania instytucji płatniczych zamierzających świadczyć usługi acquiringu, a także definiując zakres usług acquiringu w sposób wykluczający elementy rozliczania i rozrachunku, dzięki czemu nowe przepisy nie naruszają nadzorczych i licencyjnych kompetencji NBP w odniesieniu do systemów płatności[14].

3.3 Projekt ustawy zmienia zasady wykupu pieniądza elektronicznego[15]. W tym kontekście EBC wskazuje na znaczenie gwarancji wykupu jako sposobu zapewnienia zaufania do pieniądza

---

12 W związku z nieprzystawalnością terminologii użycie określeń „agent rozliczeniowy” i „system autoryzacji i rozliczeń” zostało zmodyfikowane w angielskiej wersji językowej niniejszej opinii.

13 Zgodnie z proponowanym art. 60 ust. 3 ustawy o usługach płatniczych Przewodniczący KNF ma obowiązek zasięgnięcia opinii Prezesa NBP w przypadku gdy wniosek o zezwolenie podmiotu zamierzającego świadczyć usługi w charakterze krajowej instytucji płatniczej obejmuje świadczenie usług acquiringu.

14 Zob. proponowaną definicję „acquiringu” w art. 3 ust. 1 pkt 5 ustawy o usługach płatniczych w brzmieniu zmienionym art. 1 ust. 3 lit. b) projektu ustawy; zob. także uzasadnienie projektu ustawy, s. 13.

15 Zgodnie z art. 60 ust. 1 ustawy o elektronicznych instrumentach płatniczych, „[w] okresie obowiązywania umowy o wydanie pieniądza elektronicznego” posiadacz pieniądza elektronicznego może żądać od jego wydawcy wykupienia pieniądza elektronicznego „w każdym czasie”. Projekt ustawy usuwa zastrzeżenie odnoszące się do okresu obowiązywania umowy (zob. proponowany art. 59i ustawy o usługach płatniczych). Jednocześnie projekt ustawy modyfikuje termin przedawnienia roszczeń o wykup pieniądza elektronicznego poprzez zastąpienie terminu dziesięcioletniego (mającego zastosowanie na mocy zasad ogólnych) terminem pięcioletnim (mającym zastosowanie do

elektronicznego jako skutecznego i wiarygodnego substytutu monet i banknotów, a także na odpowiednie przepisy dyrektywy 2009/110/WE mówiące o wykupie bezterminowym[16].

Niniejsza opinia zostanie opublikowana na stronie internetowej EBC.

Sporządzono we Frankfurcie nad Menem dnia 21 września 2012 r.

[podpis]

Prezes NBP

Mario DRAGHI

roszczeń o wykup pieniądza elektronicznego), biegnącym od dnia wygaśnięcia umowy o wydanie pieniądza elektronicznego (zob. proponowany art. 59l ustawy o usługach płatniczych).

16 Zob. art. 11 ust. 2 dyrektywy 2009/110/WE.